

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ

Του Χρ. Κλαίρη

Φιλοξενούμενος της 'Ελληνικής Κυβερνήσεως, επισκέφθηκε την 'Αθήνα ο Τουρκος καθηγητής της Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο της Κων)πόλεως κ. Σαμπρί 'Εσάτ Σιγιαβουογκιλ. Ο κ. Σιγιαβουογκιλ γεννήθηκε το 1907 στην Πόλη. Σπούδασε στην Τουρκία και στη Γαλλία και το 1942 έγινε καθηγητής. Έχει εκδώσει γύρω στα 50 βιβλία πρωτότυπα και μεταφράσεις. Κατά την παραμονή του εδώ, έδωσε μια διάλεξη για τον Καραγκιόζη. Έπωφελλήθηκαμε από την ευκαιρία για να του απευθύνουμε μερικές ερωτήσεις σχετικές με το θέμα του:

1) 'Ασχολείσθε από πολύ καιρό με το θέμα της διαλέξεώς σας;

— 'Ασχολούμαι από το 1938, όποτε και εξέδωσα το βιβλίο μου με τον τίτλο 'Ο Καραγκιόζης στην Πόλη και ή Πόλη στον Καραγκιόζη.

2) Ποιά νομίζετε πως είναι ή καταγωγή του θεάτρου σκιών;

— Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το θέατρο σκιών, του όποιου ή ακριβής καταγωγή μένει ακόμη σκοτεινή, είδε το φως στην 'Ασία.

'Ωστόσο ή έρευνα για την αναζήτηση της καταγωγής του πρέπει να στραφή όχι προς την Κίνα, όπως γίνεται από καιρό, αλλά προς τις 'Ινδίες. 'Ηδη στη 'Ρουπολαγιβάνα της Μαχαλχαράτα περιγράφεται ένα θέαμα όπου φιγούρες από δέρμα έκαμναν την εμφάνισή

τους από σκηνής, πίσω από μια λεπτή δθόνη. 3) Πότε το θέατρο σκιών πήρε τη μορφή του Καραγκιόζη και πώς έγινε αυτό;

— 'Η πιθανότερη παράδοση, την όποια συναντάμε και στους 'Ελληνες καραγκιόζοπαίχτες, μās οδηγεί ως τη βασιλεία του 'Ορχάν (1326 - 1356).

Λέγεται ότι ο 'Ορχάν έχτιζε ένα τζαμί στην Προύσα. Μεταξύ των εργατών που είχαν προσληφθή ήταν κι ο Καραγκιόζης με τον Χατζηβάτη. Χτίστης ο πρώτος, σιδεράς ο δεύτερος. Αύτοι οι δυο με τη συνεχή φλυαρία τους και τὰ άστεία τους, εμπόδιζαν από τη δουλειά τους και τους άλλους εργάτες, οι όποιοι παρατώντας τὰ σννεργά τους έκαμναν κύκλο γύρω τους για να τους ακούσουν. 'Ο 'Ορχάν μόλις τό 'μαθε διέταξε να τους σκοτώσουν. 'Αργότερα όμως μεάνοιωσε για την άσστηρή διαταγή που έδωσε και είχε τύψεις συνειδήσεως. 'Ένας από τους άυλικούς του ο σείχης Κουστερι για να τον ευχαριστήσει, έστησε σε μια γωνιά του παλατιού μια σκηνή κι άρχισε να μιμείται, μπρος στο σουλτάνο, με σκιές τους δυο άδικοσκοτωμένους και τους διαλόγους που έκαμναν.

'Ετσι με την ιστορία των δυο πρωταγωνιστών του ξεκινάει ή ιστορία του Καραγκιόζη που άργότερα πλουτισμένη και με άλλους τύπους έγινε το πιο άγαπητό θέαμα του λαού.

4) Τι αντιπροσωπεύει και τι συμβολίζει κατά τη γνώμη σας ο Καραγκιόζης; Πώς εξηγείται ότι διατηρείται ακόμη και σήμερα σά θέατρο σκιών και πρόσκαλει ένδιαφέρον;

—α) 'Όλες οι παραστάσεις του Καραγκιόζη είναι εμπνευσμένες από τον κοινωνικό βίο. Τὰ πρόσωπα που βλέπουμε στην δθόνη έχουν τὰ πρότυπα τους μέσα στην κοινωνία. Τό ίδιο το πρόσωπο του Καραγκιόζη αντιπροσωπεύει τον λαό, που δεν έχει χάσει την εύθυμοκρισία του.

—β) 'Επειδή αντιπροσωπεύει τον λαό και σατυρίζει κοινωνικές καταστάσεις με τό μάτι του λαού.

4) 'Υπάρχει σήμερα στην Τουρκία Καραγκιόζης και με ποιά μορφή;

'Αργά και που οργανώνονται εκδηλώσεις προβολής της λαϊκής τέχνης, όπου μπορεί να δη κανείς πάνω στη σκηνή αυτή τη μικροσκοπική δθόνη όπου ή ψυχή του λαού εύρισκε κατά τη διάρκεια των αιώνων, τό μοναδικό μέσο για να εκφρασθή έλεύθερα.